

Kurssitiedostot avoimina oppimateriaaleina

Viime kirjoituksessa keskityimme H5P:hen ja siihen liittyviin muutoksiin (kesän lopetuksiksi H5P julkaisi vielä 3 uutta content typeä - nyt kokeiltavana on esimerkiksi sanaristikot!) ja tämän jatkoksi lupasimme palata seuraavaan kysymyksiä herättävään oppimateriaalityyppiin: Moodlessa tehtyihin oppimateriaaleihin ja tarkemmin mbz-tiedostoihin.

Moodle on laajasti käytössä eri oppilaitoksissa Suomessa opetuksen järjestämisen tukena ja myös oppimateriaalien rakentamisessa. Moodlen avulla voi tehdä esimerkiksi kirjoja ja kokonaisia kursseja. Moodle kirjat voi moodlesta tallentaa pdf-tiedostoina, joita on helppoa jakaa avoimesti eteenpäin, mutta Moodlen kurssit herättävät enemmän pohdintaa. Moodlesta voi ladata ja jakaa kursseja toisille moodlekäyttäjille varmuuskopioina (mbz-tiedostoina); näitä voi jakaa myös aoe:n kautta. Myös muista oppimisolustoista on kurssit ladattavissa ja näitä voi tallentaa aoe:hen imsc-tiedostoina. Näihin pätee samat asiat kuin mbz-tiedostoihin: materiaaleille ei ole esikatselua aoe:ssa vaan niitä voi vain ladata aoe:sta käsin ottaakseen ne käyttöön oppimisolustoilla. Myös alla olevat ohjeet sopivat imsc-tiedostoihin.

Tässä blogikirjoituksessa keskityn siihen, miten Moodle-kurssin jakaminen olisi mahdollisimman toimiva jakajalle ja sen jatkokäyttäjälle. Jos oppimateriaalin julkaisu ei ole sinulle ajankohtainen vaan olet löytänyt kiinnostavan materiaalin, jonka haluaisit ottaa käyttöön, [hyppää suoraan väliotsikon kolme kohdalle](#).

Avoimuuden valmistelu tekovaiheessa

Aikomus julkaista Moodle-kurssi avoimesti on hyvä ottaa huomioon jo siinä vaiheessa kun työstät kurssikokonaisuutta. Merkittäviä muutoksia avoimuus ei välttämättä tarkoita, mutta aivan kuten muissakin avoimissa materiaaleissa on tärkeää kiinnittää huomiota sisällön avoimuuteen. Merkitseähän siis kaikkien eri osien (esim. kurssin sisältämät kuvat ja artikkelit) tekijä- ja käyttöehtotiedot (lisenssi) selkeästi. Tämä koskee myös sinua kurssin tekijänä - vaikka julkaistaessa tekijätiedot tulevat materiaalin kuvailuun, on hyvä laittaa myös itse kurssiin selkeästi esille sen tekijä ja lisenssi.

▼ LÄHTEET

Tämän kurssin tehtävät on koostettu ja muokattu hyvin erilaisista lähteistä. Erityisesti kansalaisjärjestöt ovat tuottaneet monet näistä tehtävistä alun perin ulkoministeriön myöntämän **viestintä- ja globaalikasvatustuen voimin**, tai Suomalaiset kehitysjärjestöt - FINGOn koordinoiman **Frame, Voice, Report! -hankkeen tuella**. Harjoituksia ja materiaaleja on useissa tehtävissä muokattu tätä verkkokurssia varten.

Tämä teos on lisensoitu **Creative Commons Nimeä-EiKaupallinen-JaaSamoin 4.0 Kansainvälinen - lisenssillä**. Tämä tarkoittaa, että voit muokata kokonaisuutta omiin tarpeisiisi, mutta jos jaat muokattua kokonaisuutta, sinun tulee käyttää samaa Creative Commons -lisenssiä. Kokonaisuus on tarkoitettu vain ei-kaupalliseen käyttöön.

Vastuullisena kansalaisena maailmalla 15osp -kurssissa on oma osionsa lähteille. Tässä osiossa on nostettu myös kurssin lisenssi esille.

Kuten normaalisti, on hyvä kiinnittää huomiota sisällön selkeyteen ja loogisuuteen, jotta se on myös toisilla ryhmillä ja toisten toimesta otettavissa käyttöön. Ulkoasun osalta on hyvä muistaa, ettei materiaali välttämättä toistu tismalleen samanlaisena toisessa Moodleinstanssissa johtuen Moodlejen eri asetuksista. Sisältööhän tämän ei kuitenkaan pitäisi haitata!

Kurssin ollessa valmis, voit ladata kurssin itsellesi varmuuskopiotiedostona. Ladatessasi varmista vielä, ettet sisällyttä ladattavaan tiedostoon kurssin järjestämiseen liittyviä tietoja kuten oppijaryhmäsi henkilötietoja.

Julkaisu

Kun kurssi on valmis, olet valmis siirtymään Moodlesta julkaisualustalle, eli tämän ohjeen tapauksessa Avointen oppimateriaalien kirjastoon. Tämä on hyvä kohta pysähtyä miettimään sitä kollegaasi tai oppijaa, joka olisi kiinnostunut ottamaan kurssisi käyttöön. Mistä hän tietää soveltuuko kurssi hänen tarkoitukseensa? Miten kurssi otetaan käyttöön? Mitä tehdä jos käytössä ei ole Moodlea?

Hyvällä kuvailulla saat jo osan kysymyksistä selätettyä. Kuvauskenttään on hyvä merkitä selvästi, että tiedoston voi ladattuaan ottaa käyttöönsä Moodle-ympäristössä ja myös kuvata kurssin sisältöä ja runkoa. Sisällön kuvaus on erityisen tärkeää, jos et tuo muuta esikatselutapaa materiaalillesi - kurssi löytää todennäköisemmin käyttöön kun potentiaalisilla hyödyntäjillä on ymmärrys kurssista jo ennen sen lataamista omaan Moodleen. Esikatselussa voit myös järjestää materiaaliin kuuluvat tiedostot haluamaasi järjestykseen - jos sinulla on esimerkiksi esikatselukuvia tai kurssin osia omina tiedostoinaan, voit laittaa nämä ennen itse varmuuskopiota. Esikatselu-välilehdellä ensimmäisenä oleva tiedosto avautuu suoraan käyttäjille näiden avatessa oppimateriaali Avointen oppimateriaalien kirjastossa.

Esikatselua tukevat tiedostot mbz-varmuuskopion rinnalla ovatkin hyvä idea jos haluat helpottaa materiaaliisi tutustumista. Yksinkertaisimmillaan esikatselun voi luoda ottamalla kuvan kurssin näkymistä kuten [Vastuullisena kansalaisena maailmalla 15osp](#) -materiaalissa on tehty. Mikäli kurssi muodostuu loogisesti eri osista - esimerkiksi tekstiosioista, tehtäväosioista ja videoista - voit tuoda myös suoraan nämä osat Avointen oppimateriaalien kirjastoon kuten [Suomi toisena kielenä lukiossa, S22: Kieli- ja tekstietoisuus](#) -oppimateriaalissa on tehty. Tämä mahdollistaa oppimateriaalin käyttöönottamisen myös sellaisille käyttäjille, joilla ei ole omassa käytössään Moodlea. Mikäli osioita on useita ja niiden lataaminen yksittäin Avointen oppimateriaalien kirjaston julkaisuprosessissa tiedostot-välilehdellä tuntuu raskaalta, voit myös ottaa ei-moodlekäyttäjät huomioon tallentamalla zip-tiedoston joka sisältää kaikki osat (huomioitava tosin, ettei zip-tiedostotkaan ole esikatseltavia).

Valitse oppimateriaalin osa:

S22 Kieli- ja tekstietietoisuus Moodle-kurssi

S22 Aineistokirjoittaminen

S22 Kulttuurien keskellä

S22 Monikielisyys

S22 Suomalaisen puhekulttuurin piirteitä

S22 Suomi ja sen sukukielet

S22 Tavoitteet ja suoritustapa

S22 Tärkeitä käsitteitä ja tehtäviä

S22 Uusi ja vanha OPS

Väestö kielen mukaan 2018

Tämä materiaali on muunnettu pdf:ksi esikatselua varten. Ota alkuperäinen materiaali käyttöön [lataamalla se tästä](#).

1 / 1

Automaattinen suurennus

S22: Kieli- ja tekstietietoisuus

Kulttuurien keskellä

Luetun ymmärtäminen

Lue artikkeli [Maahanmuuttajat kertovat kokemuksistaan](#). Vastaa seuraaviin kysymyksiin:

- Milloin artikkelin mukaan asenteet maahanmuuttajiin ovat huonompia?
- Miten asenteet ovat muuttuneet 90-luvulta nykypäivään?
- Mikä ongelma artikkelin mukaan kielen opetuksessa on?
- Mitä ongelmia artikkelin mukaan joissakin maahanmuuttajissa on?
- Oletko samaa mieltä vai eri mieltä artikkelin kanssa? Millä tavalla?

Aiheen viikkotehtävä

Mieti oman elämäsi, perheesi ja ympäristösi kulttuuria. Miten sinä näet kulttuurien erot kotisi ja koulun/töpaikan välillä? Miten sinä elät kahta (tai useampaa) kulttuuria?

Kirjoita muistiinpanoja aiheesta, joiden avulla osallistut keskusteluun. Voit vastata muistiinpanoissa esimerkiksi seuraaviin kysymyksiin:

- Milloin sinä tulit Suomeen? Milloin perheesi tuli Suomeen? Miksi?
- Mitä teet Suomessa?
- Millaista on ollut sopeutua suomalaiseen kulttuuriin ja Suomeen? Mikä on ollut helppoa, mikä vaikeaa?
- Mikä sopeutumisessa on ollut tärkeintä?
- Miten tärkeää sinulle on oma kieli ja oma kulttuuri?
- Mitä omasta kulttuuristasi olet säilyttänyt? Miten säilytät sitä?
- Oletko kohdannut rasismia tai muuta epämiellyttävää käytöstä oman kulttuurisi tai kielisi takia?
- Mitä asioita haluaisit laittaa suomalaiseen kulttuuriin omasta kulttuuristasi? Mikä tekisi Suomesta sinun mielestäsi paremman paikan?

Suomi toisena kielenä lukiossa, S22: Kieli- ja tekstietietoisuus -oppimateriaalissa on mbz-tiedoston lisäksi kurssin sisältö tekstidokumentteina.a

Esikatselun mahdollistavien tiedostojen vaihtoehtona on myös linkki Moodleen, jossa kurssi on avoimesti saatavilla. Avoimesti tarkoittaa tässä sitä, että kurssiin pääsee suoraan sisään linkistä korkeintaan painamalla "Kirjautu vierailijana" tai vastaavaa painiketta (kurssi ei siis voi vaatia kirjautumista esimerkiksi tietyn oppilaitoksen tunnuksilla). Näin on tehty esimerkiksi [FLIP-IDEAL verkkokurssi käänteisestä opetuksesta aikuiskoulutuksessa](#) -oppimateriaalissa.

Voit myös halutessasi lisätä ohjeet mbz-kurssien käyttöönottoon omassa Moodlessa - tämä ei ole kaikille moodlekäyttäjillekään joka päiväistä tai selkeää. Avoimen oppimisen hengessä mallia voi katsoa esimerkiksi aiemmin mainitusta Vastuullisena kansalaisena maailmalla -oppimateriaalista.

Moodle-materiaalin ottaminen käyttöön

Jos olet ensimmäistä kertaa ottamassa toisen tekemää Moodle-kurssia käyttöön, voi mbz-tiedosto herättää ihmetystä. Ensimmäinen asia tietää on se, että mbz avautuu tarkoitetulla tavalla vasta kun sen vie oppimisalustaan siis esimerkiksi oppilaitoksesi Moodleen. Tarkastellessasi tiedostoa koneellasi et saa auki kurssia sen oikeassa ulkoasussa.

Voidaksesi avata Moodlessa mbz-tiedoston, tulee sinulla olla oikeus tehdä kursseja ja palauttaa niihin sisältö. Ohjeita siihen miten tämä tehdään voit katsoa Vastuullisena kansalaisena maailmalla -oppimateriaalista tai FLIP-IDEAL -oppimateriaalista. Mikäli et löydä oikeita kohtia Moodlen käyttöliittymästä voi tilanne olla sellainen, ettei sinulla ole annettu oikeutta palauttaa kursseja. Ole tällöin yhteydessä Moodlea hallinnoivan tahon (eli esimerkiksi oppilaitoksesi) it-tukeen ja pyydä tarvittavat oikeudet.

Valitse kieli:

fi en

Valitse oppimateriaalin osa:

FLIP-IDEAL Moodle ohjeistukset
FLIP-IDEAL Moodle-kurssin varmuuskopio (lataa ruudun oikeasta yläkulmasta)
Linkki kurssin versioon Luksian Moodlessa (kirjaudu vierailijana)
FLIP-IDEAL -hankkeen verkkosivut

2 / 3
Automaattinen suurennus

FLIP-IDEAL – Flipped Learning in Adult Education
Erasmus+ KA2 strateginen kumppanuushanke, 1.9.2018-31.12.2020

Tekniset ohjeet kokonaisuuden siirtämiseen omalle Moodle-alustalle

Koska Moodle-alustat saattavat erota teknisesti hiukan toisistaan, kannattaa varmistaa oman organisaation Moodle-pääkäyttäjältä tai helpdeskiltä miten Moodle-varmuuskopio siirretään omaan ympäristöön niin, että myös kaikki sisällöt (H5P-tehtävät, videot jne) siirtyvät mukana.

Tässä kuitenkin lyhyesti ohjeina ja kuvakaappauksina kuvaus siitä, miten Moodle-kurssin varmuuskopion tekeminen onnistui ainakin yhdessä organisaatiossa.

1. Lataa Moodle-kokonaisuus aoe.fi-sivustolta tietokoneellesi.
2. Tarvitset "tyhjän" Moodle-kurssipohjan. Pyydä se tarvittaessa Moodle-hallinnoijalta organisaatiossasi.
3. Muokkaa kurssin asetuksia: valitse "Kurssiformaatti" -valikosta kurssimuodoksi "Ruudukko" ja osioiden lukumääräksi "5".

Kurssiformaatti

Kurssimuoto

Ruudukko

Osioiden lukumäärä

5

Kuvakaappaus [FLIP-IDEAL verkkokurssi käänteisestä opetuksesta aikuiskoulutuksessa](#) -oppimateriaalin ohjeistuksesta kurssin käyttöönottoon.

Mikäli haluaisit kokeilla Moodlea tai tiettyä löytämäsi Moodle-kurssia, mutta sinulla tai oppilaitoksellasi ei ole Moodlea käytössä, voit myös hyödyntää [Moodlen testisivuja](#). Huomioithan, ettei näitä voi käyttää mihinkään pysyvään tai pitkäluonteiseen kuten opetuksen järjestämiseen, vain pelkästään omaan testailuun.

Yhteenveto

Moodlella tehdään paljon oppimateriaaleja ja se on käytännöllinen tekoväline myös avoimille oppimateriaaleille jo sen laajan käytön takia. Moodlen käyttö on hyödyllistä avoimissa oppimateriaaleissa koska se on usein tekijän tuntema ja hyvin hallussa oleva työkalu ja se mahdollistaa toisille moodlekäyttäjille materiaalin nopean käyttöönoton omassa opetuksessa. Haitoiksi Moodlen hyödyntämisessä avointen oppimateriaalien (tarkennetusti kurssien) tekemiseen voidaan laskea se, että se ilman lisätyötä rajoittaa käytön vain moodlekäyttäjiin, kurssin muotoilut saattavat näkyä väärin ja se ei tarjoa nopeaa esikatselua, joka helpottaisi käyttäjille sen arviointia soveltuuko materiaali kyseisen opettajan tarpeeseen.

Jakaessasi kurssitiedostoja, teet materiaalistasi käyttäjäystävällisemmän huomioimalla seuraavat seikat

- merkitse itse kurssiin tekijä ja lisenssi
- jaa esikatselua varten esikatselutiedostoja tai linkki
- jos kurssi muodostuu tallennettavista osista (esim. h5p-tehtävistä ja tekstiosioista), harkitse että tallennat suoraan nämä osat
- lisää ohjeet siihen, miten mbz-tiedosto otetaan moodlessa käyttöön

Avointen oppimateriaalien kirjastosta löytyy useita erilaisia kursseja omaan käyttöön otettavaksi. Tässä muutamia esimerkkejä eri tavoista tallentaa mbz-kursseja, osa niistä on nostettu myös tässä blogissa enemmän esille:

- Riikka Suhosen, Terhi Haapalan ja Juha Riipin [Vastuullisena kansalaisena maailmalla](#) -materiaali sisältää ohjeistuksen, esimerkkikuvat moodlenäkymistä, linkin mallikurssille ja tarkemmat tiedot kurssin sitoutumisesta opintojen tavoitteisiin
- Pentti Junntusen [historian kurssi](#) sisältää varmuuskopiotiedoston
- Onni Kaarlen [materiaali s2-opetukseen](#) sisältää mbz-tiedoston lisäksi kurssin sisällön docx-muotoisina tiedostoina
- Markus Aallon [materiaali vanhojen rakennusten uusiokäytöstä](#) sisältää ohjeistuksen materiaalin käyttöön sekä tarkemman kuvauksen sen sitoutumisesta opintojen tavoitteisiin
- FLIP-IDEAL – Flipped Learning in Adult Education Erasmus+ hankkeen toimijoiden [verkkokurssi käänteisestä opetuksesta aikuiskoulutuksessa](#) sisältää ohjeistuksen ja linkin kurssiin avoimessa moodlessa